

Salvant les diferències al voltant de l'Educació Especial*

Jack E. Andrews, Douglas W. Carnine, Martha J. Couthino, Eugene B. Edgar, Steven R. Forness, Lynn S. Fuchs, Dixie Jordan, James M. Kauffman, James M. Patton, James Paul, Jon Rosell, Robert Rueda, Ellen Schiller, Thomas M. Skrtic i James Wong

L'àmbit de l'Educació Especial es vana d'haver aconseguit coses importants, incloent-hi el desenvolupament i la validació d'intervencions innovadores amb vista a millorar el rendiment de les persones amb discapacitats, i l'aprovació de legislació federal que dona dret als alumnes discapacitats a programes educatius gratuïts i adequats que s'ofereixen en entorns no tan restrictius. Aquestes consecucions han aportat millores dràstiques en les vides de les persones discapacitades i, alhora, l'augment dels alumnes discapacitats que, en comparació de trenta anys enrere, assisteixen a escoles públiques i hi prosperen, i que fan la transició a l'adulthood amb èxit. D'altra banda, la cultura dels Estats Units i, juntament amb ella les aules de les escoles públiques, han progressat d'una manera significativa pel que fa a integrar les persones discapacitades en el teixit de la vida quotidiana.

Tot i aquests avenços importants, cal dir que la base de coneixements sobre l'Educació Especial, el sistema d'oferta dels serveis i el finançament continuen sent insatisfactoris a l'hora d'abordar les necessitats dels nombrosos alumnes amb discapacitats. Molts alumnes encara pateixen experiències escolars inapropiades i no adquireixen els coneixements ni les habilitats que necessiten per ajustar-se a la vida postescolar d'una manera reeixida. A més, la cultura nord-americana encara no ha arribat a un estat de coses en què les persones discapacitades es beneficiïn degudament d'una experiència vital completament normalitzada.

En resposta a aquesta situació contradictòria, en què els assoliments significatius van acompanyats de

deficiències considerables, l'àmbit de l'educació especial ha assumit el repte d'automillorar-se començant per examinar els seus problemes. En les dues últimes dècades, aquest àmbit ha experimentat un procés continu d'autoestudi crític, en què s'han discutit les preguntes fonamentals sobre els marcs i els mètodes millors que es poden oferir als alumnes amb discapacitats. Si bé el procés d'autoestudi sol promoure l'avenç, l'anàlisi crítica de l'Educació Especial sovint ha entrat en importants desacords, que han cristallitzat en punts de vista diferents sobre els enfocaments apropiats a la reforma de l'Educació Especial. Això crea una clivella en l'àmbit de l'Educació Especial, una clivella que pot endarrerir les millores si s'entén malament.

En els darrers anys, el Shaklee Institute for Improving Special Education, un comitè assessor (*think tank*) finançat per entitats privades i patrocinat per Heartsprings, de Wichita, Kansas, ha treballat amb especialistes capdavanters en matèria d'Educació Especial a fi i efecte d'entendre aquests punts de vista oposats sobre la reforma de l'Educació Especial i d'identificar els enfocaments per orientar aquest àmbit cap a un canvi positiu més enllà de les diferències. L'objectiu d'aquest article, patrocinat per l'esmentat institut, és descriure la clivella que hi ha en l'Educació Especial, tal com l'entendem, i proposar que aquest àmbit s'uneixi, si no per integrar, almenys per construir un pont entre les perspectives, o enllaçar-les, i, finalment, superar l'atzucac.

* Article extret de la revista *Remedial and Special Education*, vol. 21, núm. 5 (setembre-octubre 2000), p. 258-260, 267. [Traducció de M. Lluïsa Parés.]

La clivella en l'Educació Especial: punts de vista diferents sobre la reforma de l'Educació Especial

Es pot dir que un dels punts de vista sobre la reforma de l'Educació Especial l'entén com una millora incremental d'un sistema bàsicament ferm. Un altre punt de vista fa referència a la reconceptualització substancial d'un sistema fonamentalment trencat. Aquests dos punts de vista sobre la reforma de l'Educació Especial difereixen en la comprensió de la noció de discapacitat i les seves conseqüències, en les expectatives sobre l'objectiu de l'Educació Especial, en els resultats que s'esperen de l'Educació Especial, en la manera com entenen l'estat actual dels coneixements sobre l'Educació Especial, i les seves opinions sobre els passos que cal fer perquè l'Educació Especial sigui una entitat eficaç i èticament defensable no coincideixen.

Conceptualitzacions de la discapacitat

La perspectiva sobre la reforma de l'Educació Especial basada en la millora incremental conceptualitza la discapacitat com un fenomen intraindividual. Exemplificada amb el model mèdic, una discapacitat és un defecte de què és propietari l'individu. Dins aquesta perspectiva, la discapacitat és una cosa que s'ha de determinar, curar, acomodar o, potser, suportar. En canvi, la perspectiva de la reconceptualització substancial veu la discapacitat, però sobretot les reaccions que provoca, com una construcció social basada en supòsits desfasats sobre la diferència, en particular, els que es deriven del predomini del model mèdic en la cultura i l'àmbit de l'Educació Especial dels Estats Units. Tot i que aquesta perspectiva no nega l'existència d'alumnes discapacitats ni les necessitats educatives especials, afirma que «la discapacitat» resideix més en les ments dels observadors que no pas en els cossos dels observats. En aquesta perspectiva, doncs, els punts de mira principals del canvi són les construccions defectuoses de la discapacitat que dominen el pensament i l'acció en la societat i les seves institucions, especialment la institució de l'ensenyament públic i els professionals de l'educació i de l'Educació Especial.

Perspectives en l'objectiu de l'Educació Especial

Aquestes nocions divergents al voltant de la discapacitat afecten les nostres perspectives sobre l'objectiu

de l'Educació Especial. La perspectiva del canvi incremental considera que l'objectiu de l'Educació Especial consisteix a canviar la persona a través del desenvolupament i la validació d'intervencions innovadores amb vista a millorar el seu rendiment. La perspectiva de la reconceptualització substancial creu que millorar el rendiment té el seu mèrit, però considera igualment important canviar les construccions socials que limiten innecessàriament les persones de les quals es pensa que tenen discapacitats, i que restringeixen els esforços benintencionats d'ajudar-les d'una manera apropiada.

Creences sobre els resultats que s'esperen de l'Educació Especial

Les conceptualitzacions oposades de la discapacitat i les perspectives divergents respecte a l'objectiu de l'Educació Especial condueixen inevitablement a creences alternatives sobre els resultats esperats de l'Educació Especial. D'una banda, una perspectiva de la millora incremental entén que el resultat fonamental de l'Educació Especial és l'èxit en el funcionament adaptatiu postescolar de les persones amb discapacitats, a més de l'augment dels nivells individuals de coneixements i habilitats. D'altra banda, la perspectiva de la reconceptualització substancial considera com un resultat la creació d'una societat humanitària i adaptable en què les diferències humanes i les necessitats específiques de cadascú s'abordin de maneres que no comportin les pràctiques d'etiquetar, estigmatitzar o excloure. El valor més ampli d'un sistema d'escolarització semblant és que promou la creació d'una societat més humanitària i inclouent, on les persones discapacitades i les seves famílies poden viure una vida més significativa i satisfactòria, tant durant l'escolarització com després.

Entendre l'estat actual dels coneixements sobre la pràctica en l'Educació Especial

En vista d'aquestes opinions oposades sobre l'objectiu i la funció de l'Educació Especial, no ha de fer estrany que la clivella fomenti comprensions diferents de l'estat actual dels coneixements necessaris per assolir els objectius de l'Educació Especial. Tot i que cap perspectiva no considera que la situació actual d'aquests coneixements sigui adequada per aconseguir-ne els ob-

jectius, una perspectiva de la millora incremental creu que els coneixements en curs representen una base prometedora de què poden partir la recerca i el desenvolupament addicionals. En canvi, la perspectiva de la reconceptualització substancial sosté que la base de coneixements és insuficient, en el sentit que s'ha limitat a les preguntes que formula i als mitjans que fa servir per respondre-les.

Per concretar, els reformistes incrementals constaten que, tal com existeix actualment, l'àmbit de l'Educació Especial és, en gran part, positiu: una forta preparació acadèmica, programacions individualitzades en què les decisions sobre els programes dels alumnes es formulen basant-se en l'eficàcia demostrada, i relacions significatives entre els joves tant si tenen discapacitats com si no en tenen. Tot i aquests punts bons, els reformistes incrementals també reconeixen imperfeccions en la base de coneixements. Per exemple, poques vegades les «empremtes» de les pràctiques més bones, validades per la recerca, es troben en les aules. Hi ha dos factors que expliquen per què no s'ha construït un pont entre la recerca i la pràctica. En primer lloc, pel fet que als mestres no se'ls ensenya el mètode científic en la seva formació professional, no arriben a creure ni a confiar en les pràctiques basades en la recerca. En segon lloc, els sistemes administratius poden inhibir, sense adonar-se'n, la implantació de les millors pràctiques. Abans de poder esperar que les escoles institucionalitzin les pràctiques rigoroses més bones, els consells escolars han d'establir criteris per a les condicions de l'ensenyament (per exemple, el número de casos atesos per un mestre, l'ajuda tècnica als mestres, les demandes sobre el temps del mestre) que promouen l'aprenentatge dels alumnes.

D'altra banda, els reformistes incrementals creuen que l'àmbit requereix informació addicional sobre les pràctiques educatives. La visió és que la recerca actual en Educació Especial i els fons destinats al desenvolupament haurien de reorientar-se cap a l'ensenyament eficaç. Almenys en les dues últimes dècades, la despesa s'ha focalitzat més en l'el·ligibilitat, l'accés i el lliurament de serveis. Aquest èmfasi ha de canviar d'una manera que els mètodes de recerca tradicionals es facin servir per formular pràctiques educatives que produeixin resultats òptims per a les persones discapacitades i per identificar les condicions necessàries per a la institucionalització de les millors pràctiques. Conclouen que, si bé la base actual de coneixements és important i sor-

prenent, resulta petita en comparació d'allò que en aquest àmbit cal saber si es vol ajudar d'una manera positiva els alumnes i els joves amb discapacitats.

A diferència d'aquesta perspectiva de la millora incremental, els qui defensen la reconceptualització substancial consideren que, atesos els problemes fonamentals que es troben al sistema d'educació general, l'Educació Especial sol ser ineficaç, malversadora i, per a alguns alumnes, perjudicial. La posició reconceptualista incorpora un èmfasi en el racisme, en els sistemes, en els investigadors com a agents de canvi, i en la necessitat de redefinir el comportament moral i ètic. Pel que fa al racisme, els reconceptualistes substancials creuen que les escoles no aborden la diversitat ètnica i racial: les escoles no reconeixen ni proporcionen a tots els alumnes, sense distinció de les seves diferències, prou suport, disciplina i coneixements. L'Educació Especial es veu com una extensió d'aquest sistema despreocupat que afegeix estigmes a una situació ja insatisfactòria. Si l'Educació Especial vol complir la seva promesa de millorar les vides individuals, primer ha d'acarar el racisme i els estigmes culturals que devaluen les diferències.

D'una manera relacionada, els reconceptualistes substancials veuen la necessitat que la recerca i el desenvolupament en Educació Especial se centrin en els sistemes. Si la millora de l'Educació Especial requereix modificar les maneres com les escoles condueixen, en general, les seves activitats fonamentals, aleshores, les reformes necessàries han de considerar l'estructura i la cultura de les escoles. La base de coneixements que cal per entendre i modificar aquesta estructura i aquesta cultura es considera lamentablement inapropiada. Aquest àmbit ha de repensar l'ensenyament i l'aprenentatge, i ha de mirar de protegir-se contra l'ús de les tecnologies basades en la disciplina com un substitut de la pràctica reflexiva. Per tant, la recerca ha de centrar-se en la naturalesa de les escoles com a organitzacions complexes. Això demana l'expansió de la recerca i els enfocaments avaluatius per tal d'incloure els més adaptats al canvi organitzatiu. Els reconceptualistes substancials estan d'acord amb els reformistes incrementals en el fet que hem de fer la tasca d'ensenyar el mètode científic, però afegeixen que això hauria de fer-se des de la perspectiva de la filosofia de la ciència, i que el mètode científic hauria d'entendre's com una de les moltes maneres d'aprendre. A més, en vista de la lentitud demostrable del ritme amb què la recerca es

tradueix en pràctica, la recerca i l'avaluació sobre l'Educació Especial han de reorientar-se cap a la transformació: estudiem el canvi, i l'hauríem de fomentar.

D'altra banda, amb l'èmfasi en la gestió feta al mateix centre que actualment predomina, els reconceptualistes substancials creuen que és essencial centrar-se en la formulació ètica de les polítiques. Els comitès d'escola necessiten els coneixements, les habilitats i les perspectives que els permetin prendre decisions ètiques per al millor bé de tots els infants, incloent-hi els discapacitats.

Els passos necessaris per millorar l'Educació Especial

Aquests punts de vista menen a escenaris oposats per a la reforma de l'Educació Especial. Els reformistes incrementals, que consideren que l'estructura bàsica de l'Educació Especial és ferma, creuen que el rumb està establert. Sostenen que cal fer avançar la recerca tradicional per tal d'identificar pràctiques més bones i addicionals que abordin un ventall més ampli dels problemes dels alumnes, entendre les condicions necessàries per implantar les millors pràctiques a les escoles, i introduir el rigor científic en els programes de preparació del professorat a fi de millorar l'estatus i el valor que s'atribueixen a les pràctiques validades.

En canvi, els reconceptualistes substancials, que consideren que els models actuals d'Educació Especial repugnen a una cultura escolar enriquidora, preocupada i solidària, creuen que el rumb s'ha de canviar. Afirmen que cal redefinir els mètodes de recerca per tal d'entendre i promoure una presa de decisions reflexiva i ètica per al bé de tots els alumnes. Els investigadors en l'àmbit de l'Educació Especial s'han de considerar ells mateixos, primer, com a investigadors educatius i, en segon lloc, com a investigadors en Educació Especial. El supòsit és que, a mesura que les escoles es fan més responsables i es basen en més principis en la manera com pensen respecte als alumnes, la comprensió que tenen sobre la discapacitat necessàriament es transformarà, i desapareixerà la necessitat que hi hagi un sistema de serveis separat i una base de recerca separada per a les persones discapacitades.

Els punts de vista diferents poden reconciliar-se?

Els especialistes de l'institut Shaklee representen totes dues opinions sobre la reforma de l'Educació Es-

pecial, i també uns punts en un continu que transcorre entre les dues posicions que s'han caracteritzat en aquest article. En els darrers anys, s'han discutit aquestes opinions diferents i d'altres, i s'ha treballat de valent per entendre les perspectives alternatives. La motivació per aquest esforç és doble. D'una banda, compartim l'esperança que, si es reconcilien aquestes perspectives, l'Educació Especial pot salvar la clivella que, ara per ara, endarrereix una sòlida activitat de reforma. D'altra banda, compartim el temor que, si les dues perspectives no s'integren, l'àmbit corre el risc de perjudicar d'una manera irreparable la seva credibilitat i la seva capacitat per servir els millors interessos de les persones discapacitades. Per tant, la pregunta és, aquests punts de vista tan divergents sobre la reforma de l'Educació Especial poden reconciliar-se d'una manera que beneficiï els alumnes i les famílies?

Creiem que sí. Pensem que l'Educació Especial pot configurar l'opinió pública sobre la discapacitat d'unes maneres que ajudin les escoles a adonar-se que tots els infants es veuen afectats per les decisions que s'hi prenen i per les activitats que s'hi fan (els infants són *stakeholders* importants de l'escola), i al mateix temps promoure el desenvolupament dels mètodes que millorin, en les persones discapacitades, la capacitat per ajustar-se amb èxit al món postescolar. Considerem que és pot reconèixer que hi ha un coneixement considerable sobre la manera com s'ha de millorar la capacitat individual, fins i tot quan l'àmbit treballa en diversos fronts: desenvolupar pràctiques millors addicionals i comprendre les condicions necessàries per institucionalitzar-les, alhora que s'estudia i es perfecciona l'estructura i la cultura de les escoles de maneres que promoguin una presa de decisions basada en principis, un tracte just i una manera de pensar equitativa respecte a tots els alumnes. Creiem que una divisió del treball té sentit, davant la qual els reformistes incrementals se centren en què s'ha de fer per al bé dels infants, i els reconceptualistes substancials se ceneixen en assolir les condicions que calen per promoure mètodes òptims. Creiem que l'àmbit necessita treballar simultàniament amb els infants i en el sistema.

Una focalització en una detecció i una prevenció primerenques pot representar un camp constructiu per iniciar aquesta col·laboració. La detecció precoç requereix programes escolars proactius per a tots els alumnes, si es vol evitar fer referència a l'Educació Especial. D'una manera relacionada, la primera preven-

ció intenta impedir les discapacitats abans que es produeixin, mentre que la prevenció secundària treballa per preveure l'impacte advers de les discapacitats existents. Això inclou reconceptualitzar l'escola, l'organització i la gestió en el sentit que eliminin qualsevol dels efectes debilitadors de les pràctiques convencionals. La col·laboració significativa entre els talents dignes d'admiració que representen tots dos punts de vista pot proporcionar el model perquè es produeixi una col·laboració paral·lela entre les múltiples agències disposades a actuar per al bé de les persones amb discapacitats o amb el risc de tenir-les. Amb la col·laboració entre la pràctica i els sistemes, i amb la corresponent col·laboració entre les agències, es pot fer un progrés important per minimitzar les conseqüències negatives de llarg termini que van lligades amb la discapacitat.

Cal continuar endavant amb la recerca tradicional i la no tradicional per millorar el coneixement i la pràctica sobre com s'ha de fomentar la capacitat individual de l'alumne i de quina manera s'ha de promoure una cultura escolar comprensiva en què es fonguin les línies categorials entre els alumnes. L'objectiu que compartim és el benestar dels alumnes discapacitats i de tots els infants.

Naturalment, dur a terme aquesta reconciliació de perspectives constitueix un repte considerable. A l'hora de formular mètodes per integrar aquests punts de vista, per promoure la col·laboració entre els investigadors amb perspectives alternatives i entre les agències amb programes diferents, i per fer avançar l'àmbit més enllà de la clivella, l'institut Shaklee ha definit un àmbit de treball ambiciós. La tasca no augura gaire res de bo, i la consideració del temps és crucial. Amb tot, som optimistes i creiem que l'àmbit pot trobar la base comuna necessària per complir aquesta missió. Considerem

que és sa reflexionar i qüestionar de maneres constructives. Creiem que els indicadors últims de l'eficàcia i l'èxit han de millorar les vides i el benestar dels alumnes.

Jack E. Andrews és president de Heartspring.

Douglas W. Carnine és professor al College of Education de la Universitat d'Oregon.

Martha J. Couthino és professora del Departament de desenvolupament i aprenentatge humans de la Universitat East Tennessee State.

Eugene B. Edgar és professor d'educació a la Universitat de Washington.

Steven R. Forness és professor del Departament de psiquiatria i ciències del comportament de la Universitat de Califòrnia-Los Angeles.

Lynn S. Fuchs és professor del Departament d'Educació Especial de la Universitat Vanderbilt.

Dixie Jordan és membre de la Parent Advocacy Coalition for Educational Sciences de Minneapolis, Minnesota.

James M. Kauffman és professor d'Educació a la Universitat de Virgínia.

James M. Patton és professor d'Educació Especial al College of William and Mary.

James Paul és professor al Departament d'Educació Especial de la Universitat de South Florida.

Jon Rosell és el director executiu del Shaklee Institute for Improving Special Education.

Robert Rueda és professor de la Divisió de psicologia educativa de la Universitat Southern California.

Ellen Schiller és membre d'Abt Associates, de Bethesda, Maryland.

Thomas Skrtic és el president del Departament d'educació especial de la Universitat de Kansas.

James Wong és el fundador de Directions International, Dallas, Texas, adreça: Jon Rosell, Shaklee Institute for Improving Special Education, 8700 E. 29th St. N, Wichita, KS 67226. jrosell@heartspring.org
